

Spis treści

Wprowadzenie do serii Pałace Problemy Edukacji i Pedagogiki	13
Natura rezerwatu w życiu osoby z niepełnosprawnością. Wprowadzenie do książki <i>Zenon Gajdzica</i>	14
CZĘŚĆ 1. TWORZENIE (SIĘ) REZERWATÓW	21
Rozdział 1.	
Rezerwy znaczeń niepełnosprawności jako źródła wybranych problemów pedagogicznych	
<i>Aneta Makowska</i>	23
1.1. Wprowadzenie	23
1.2. Interakcjonizm symboliczny i kulturalizm	24
1.3. Rozumienie niepełnosprawności	25
1.4. Rezerwat jako pojęcie uwrażliwiające i model ikoniczny	26
1.5. Rezerwy niepełnosprawności	28
1.5.1. Rezerwat kolonizatorski	30
1.5.2. Rezerwat ochronny	32
1.5.3. Rezerwat kontrkulturowy	34
1.6. Trop pierwszy: znaczenia niepełnosprawności jako wyznacznik działań	36
1.7. Trop drugi: (nie)spójność znaczeń	37
1.8. Trop trzeci: świadomość metod i technik pracy jako przykład przejawu (nie)świadomości wiedzy pedagogicznej	37
1.9. Kolejne tropy... ..	39

Rozdział 2.

Spółeczna (de)waloryzacja roli osoby niepełnosprawnej

Teresa Żółkowska	40
2.1. Wprowadzenie	40
2.2. Ponowoczesność jako przestrzeń konstruowania znaczeń niepełnosprawności intelektualnej	43
2.3. Projekt waloryzacji ról społecznych	52
2.4. Kilka refleksji na temat dekonstrukcji teorii waloryzacji ról społecznych	57
2.5. Rzeczywiste czy konstruowane? Strefa społecznego porzucenia czy rezerwat?	60

Rozdział 3.

Deprecjacja osób z niepełnosprawnością w dyskursie publicznym za pośrednictwem mediów

Dorota Podgórska-Jachnik	65
3.1. Wprowadzenie	65
3.2. Sąd nad mediami czy wczesne ostrzeżenie?	66
3.3. Aktualny kontekst społeczny dyskursu niepełnosprawności	69
3.4. Co oznacza społeczne konstruowanie (pojęcia) niepełnosprawności?	71
3.5. Po co niepełnosprawni w mediach, czyli deprecjacja przez pominięcie	77
3.6. Deprecjacja poprzez stereotypy wizerunkowe	82
3.7. Deprecjacja przez uprzedmiotowienie osób z niepełnosprawnością a wizerunkowe korzyści z pokazywania twarzy filantropa	90
3.8. Deprecjacja przez niekompetencję w opisie niepełnosprawności	92
3.9. Gdy dobrze znaczy źle, czyli deprecjacyjny aspekt pomocy charytatywnej w mediach	98
3.10. Otwarcie – zamiast zakończenia	103

Rozdział 4.

O niemożliwej integracji społecznej osób niepełnosprawnych bez integracji systemowej sektorów polityki państwa. Analiza paradoksów prawnych i działań wdrożeniowych

Ilona Fajfer-Kruczek	111
-----------------------------------	------------

4.1. Wprowadzenie	111
4.2. Rola osoby niepełnosprawnej jako narzędzie identyfikowania problemu	112
4.3. Przykładowe paradoksy w systemie prawnym i wdrożeniowym	116
4.4. O sprzecznościach integracji społecznej i integracji systemowej	120
4.5. Podsumowanie	122

Rozdział 5.

Reorganizacja sieci szkół specjalnych – oszczędność, racjonalizacja przestrzeni, profesjonalizacja usług czy zwykła głupota?

<i>Zenon Gajdzica, Joanna Iwińska</i>	124
5.1. Wprowadzenie	124
5.2. System edukacji specjalnej jako dobro	125
5.3. Finansowanie edukacji uczniów niepełnosprawnych – roszczenia i bariery	127
5.4. Oszczędności mimo wszystko, czyli o faktycznych przyczynach zmian	130
5.5. Podsumowanie	137

Rozdział 6.

Uczeń niepełnosprawny w reformowanej przestrzeni szkoły ogólnodostępnej. O realnych efektach radosnej twórczości legislacyjnej

<i>Lucyna Legierska</i>	139
6.1. Wprowadzenie	139
6.2. Reforma dla reformy – założenia podstawowe	141
6.3. O problemach konstruujących fikcję	143
6.3.1. Ograniczone etaty pracowników poradni	144
6.3.2. O zaradności nauczycieli tworzących pozór	144
6.3.3. Relacje szkoły – rodzic	145
6.3.4. Koordynator zespołu	145
6.3.5. Tworzenie dokumentacji	146
6.3.6. Kto w praktyce uczestniczy w diagnozie?	146
6.3.7. Zmęczeni nauczyciele	147
6.3.8. Wsparcie nie idzie za uczniem	148
6.3.9. Niewiele zajęć dodatkowych w szkołach	149

6.3.10. Poradnia jako koło ratunkowe	150
6.3.11. Nieujawnione orzeczenia i opinie	150
6.3.12. Kogo zakwalifikować, a z kogo zrezygnować?	151
6.3.13. Statystyczny rozkwit nauczania indywidualnego	151
6.4. Podsumowanie	152

Rozdział 7.

(Nie)przygotowanie zawodowe osób z niepełnosprawnością intelektualną

<i>Beata Cytowska</i>	155
7.1. Wprowadzenie	155
7.2. Koncepcja badań własnych	156
7.3. Analiza i interpretacja	158
7.4. Podsumowanie	177

Rozdział 8.

Strategia kształcenia osób niepełnosprawnych. Diagnostyka pozoru

<i>Iwona Chrzanowska</i>	178
8.1. Wprowadzenie	178
8.2. Liderzy kształcenia w Polsce?	180
8.3. Analiza wyników sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych uczniów pełnosprawnych i o specjalnych potrzebach edukacyjnych	181
8.4. Problemy edukacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością na terenie Łodzi i województwa łódzkiego	190
8.5. Podsumowanie	194

CZĘŚĆ 2. MIESZKANIEC REZERWATÓW. EGZEMPLIFIKACJE 199

Rozdział 9.

Dlaczego koniec edukacji nie jest początkiem integracji społecznej?

Osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną w lokalnej przestrzeni

<i>Katarzyna Ćwirynka</i>	201
9.1. Wprowadzenie	201
9.2. Przeobrażenia społeczno-kulturowe a sytuacja dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną	204

9.3. Dążenia emancypacyjne	207
9.4. Dążenia normalizacyjne	211
9.4.1. Sytuacja mieszkaniowa	212
9.4.2. Zatrudnienie	214
9.5. Podsumowanie	216

Rozdział 10.

Kontrolująca funkcja systemu pomocy społecznej jako przeszkoda w osiągnięciu niezależności życiowej przez dorosłe osoby z głębszą niepełnosprawnością intelektualną

<i>Remigiusz Janusz Kijak</i>	221
10.1. Wprowadzenie	221
10.2. Sprzeczna relacja pomocy i kontroli	222
10.3. Nakaz przyjęcia pomocy	225
10.4. Pomoc narzucona i próg destabilizacji	228
10.5. Ubezważnowolnienie	234
10.6. Rozczarowania i złudzenia na temat dorosłości osób niepełnosprawnych intelektualnie	236
10.7. Zamknięte drzwi – seksualność osób niepełnosprawnych intelektualnie	240
10.8. Podsumowanie	247

Rozdział 11.

Respektowanie i egzekwowanie praw seksualnych osób z niepełnosprawnością – palący, nierozwiązany problem

<i>Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk</i>	248
11.1. Walor subiektywnego i dynamicznego ujmowania zdrowia człowieka z niepełnosprawnością	248
11.2. Przyczyny ograniczania seksualności i praw seksualnych	250
11.3. Atrakcyjność fizyczna jako warunek atrakcyjności seksualnej i możliwości ekspresji seksualnych potrzeb	252
11.4. Stereotypy i uprzedzenia wobec seksualności osób z niepełnosprawnością	254
11.5. Upośledzanie i uzależnianie seksualności – paternalizm rodziców i profesjonalistów	258
11.6. Kontrowersje związane z partnerstwem, zawieraniem małżeństw i rodzicielstwem	260

11.7. Niedostatki rehabilitacji i edukacji seksualnej	263
11.8. Podsumowanie	269

Rozdział 12.

Sposób porozumiewania się a miejsce osoby z uszkodzonym słuchem w zarezerwowanej przestrzeni społecznej

<i>Urszula Bartnikowska</i>	271
12.1. Wprowadzenie	271
12.2. Etap wczesnej interwencji	272
12.3. Etap edukacji szkolnej	273
12.4. Etap dorosłości	277
12.4.1. Dorosłość niedosłyszających	278
12.4.2. Dorosłość Głuchych	279
12.5. Podsumowanie	281

Rozdział 13.

Założone a rzeczywiste funkcje terapii zajęciowej w domach pomocy społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną

<i>Dorota Prysak</i>	284
13.1. Wprowadzenie	284
13.2. Dramaturgia i dystans interakcyjny jako narzędzia rozumienia i interpretowania mechanizmów terapii zajęciowej	285
13.3. Osadzenie terapii w koncepcji Ervinga Goffmana	287
13.4. Terapia zajęciowa rezerwatem w instytucji totalnej	288
13.4.1. Rezerwat fizyczno-materiałny	290
13.4.2. Rezerwat psychiczny	293
13.4.3. Rezerwat społeczno-kulturowy	294
13.5. Podsumowanie	297

CZĘŚĆ 3. POZA REZERWATEM	299
---------------------------------------	-----

Rozdział 14.

Rezerwat z perspektywy agenta – o budowaniu, rozmywaniu i przekraczaniu granic rezerwatu

<i>Dorota Kohut</i>	301
---------------------------	-----

14.1. Wprowadzenie	301
14.2. O budowaniu rezerwatu, czyli jak powstał Ośrodek	302
14.3. O rozmywaniu granic, czyli konstruowaniu normalności	305
14.4. O kształtowaniu zdolności wychowanków do przekraczania stereotypów wyznaczających obszary rezerwatów społecznych, czyli o wychowaniu i kształceniu	308
14.5. Zamiast zakończenia	311

Rozdział 15.

Normalizacja po polsku, czyli historia Kuby – niepełnosprawnego pracownika przedszkola, o którym pisano w gazecie

<i>Patrycja Jurkiewicz</i>	315
15.1. Wprowadzenie	315
15.2. Narodziny i wczesne dzieciństwo	317
15.3. Pierwsze lata w Szkole Podstawowej Specjalnej nr 123 w Warszawie	319
15.4. Powiew zmian: zespół rewalidacyjno-wychowawczy w Przedszkolu Specjalnym nr 213 w Warszawie	320
15.5. Nowy rozdział w życiu: asystent w grupach rewalidacyjno-wychowawczych	322
15.6. Praca czy sztuka dla sztuki?	324
15.7. Zamiast podsumowania	326

Rozdział 16.

Próba wyjścia z rezerwatu. O paradoksach ukrytych w edukacji i rewalidacji osób niepełnosprawnych

<i>Matylda Pachowicz</i>	327
16.1. Wprowadzenie	327
16.2. Relacje społeczne w metaforze rezerwatu	328
16.3. O podłożu tworzenia się rezerwatów	328
16.4. Rezerwat ochronny zamiast getta	331
16.5. „Integracja za szafą” jako przykład rezerwatu	333
16.6. Rezerwat sztuki	336
16.7. Samostanowienie i samorealizacja	338
16.8. Wolność i konieczność bycia sobą	340

16.9. Autoportret mieszkańca rezerwatu	341
16.10. Wyjście ewakuacyjne z rezerwatu	343
16.11. O naszym wewnętrznym rezerwacie	345
16.12. Na zakończenie... plan wyjścia z rezerwatu	345
Bibliografia	347
Indeks rzeczowy	377
Indeks osób	383
Noty o autorach	389